



Vlaanderen
verbeelding werkt

Beleidsnota 2024-2029

Vlaamse Rand

ingediend door Ben Weyts

Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Begroting en Financiën, Vlaamse Rand, Onroerend Erfgoed en Dierenwelzijn

ingediend op **150** (2024-2025) – Nr. 1
15 november 2024 (2024-2025)

Beleidsnota

ingediend door Ben Weyts,
viceminister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Begroting en Financiën, Vlaamse Rand,
Onroerend Erfgoed en Dierenwelzijn

Vlaamse Rand
2024-2029

I. INHOUDSTAFEL

I. Inhoudstafel.....	1
II. Inleiding door de minister.....	2
III. Managementsamenvatting.....	4
IV. Omgevingsanalyse.....	5
1. Demografie.....	6
1.1.De Vlaamse Rand internationaliseert	8
2. Jeugd.....	8
1.1.Kinderopvang en onderwijs	9
1.2.Kinderen en jongeren als gezicht van de internationalisering	9
3. Ruimtegebruik en wonen.....	12
4. Economie en werk.....	13
V. Beleidsveld: Vlaamse Rand.....	13
5. Inhoudelijk structurelement (ISE) 1.....	14
1.1.SD1: met een brede waaier aan rechtstreekse initiatieven versterken we de Vlaamse Rand.....	16
OD 1.1: we gebruiken gerichte steun als hefboom om gemeenschapsvorming te bevorderen, voorzieningen uit te bouwen en interbestuurlijke samenwerking te stimuleren.....	16
OD 1.2: met het Vlaamse Randfonds als hefboom pakken we de specifieke uitdagingen van de Vlaamse Rand aan.....	17
OD 1.3: via transparante communicatie en periodieke evenementen delen we informatie met onze belanghebbenden en moedigen we hen aan tot expertise-uitwisseling.....	18
OD 1.4: we moedigen wetenschappelijk onderbouwd beleid aan op alle bestuursniveaus door zelf wetenschappelijke kennis over de Rand op te bouwen en die op een laagdrempelige manier te ontsluiten.....	19
1.2.SD 2: we ondersteunen het Nederlandstalige karakter van de Vlaamse Rand met vzw 'de Rand' als eerste partner.....	20
OD 2.1: met haar eerstelijnswerking in de zes faciliteitengemeenten bevordert vzw 'de Rand' de gemeenschapsvorming in de Vlaamse Rand.....	20
OD 2.2: met haar tweedelijnswerking in de 19 gemeenten van de Vlaamse Rand ondersteunt vzw 'de Rand' lokale besturen, verenigingen en (socio)culturele organisaties op het vlak van taalpromotie.....	21
OD 2.3: vanuit haar opdracht rond taalpromotie ondersteunt vzw 'de Rand' de onderwijsverstrekkers in de regio op het vlak van taalbeleid, ouderbetrokkenheid en buitenschoolse oefenkansen Nederlands.....	21
OD 2.4: vzw 'de Rand' werkt samen met de Vlaamse Gemeenschap om het Vlaamse Randbeleid te realiseren.....	21
1.3.SD 3: door transversaal samen te werken met andere beleidsdomeinen en partners zorgen we voor een gedragen en effectief Randbeleid.....	22

OD 3.1: met een 'Totaalplan Nederlands' sporen we zoveel mogelijk maatschappelijke actoren in de Vlaamse Rand aan het Nederlands te promoten	22
OD 3.2: in nauwe samenwerking met het beleidsdomein Omgeving vrijwaren we het groene en open karakter van de brede Vlaamse Rand	22
OD 3.3: met het coördinatieplatform Vlaamse Rand moedigen we transversale samenwerking rond prioritaire thema's binnen het Vlaamse Randbeleid aan	23
VI. Lijst met afkortingen.....	26
VII.Regelgevingsagenda	27
VIII.Bijlage: metadata indicatoren	28

II. INLEIDING DOOR DE MINISTER

De Vlaamse Rand leeft als nooit tevoren. Als kind van de Rand ben ik fier op onze Vlaamse identiteit, onze prachtige groengebieden, ons bruisend verenigingsleven en onze bloeiende economie. De Vlaamse Rand is een regio waar het fantastisch wonen, werken en leven is.

Maar mijn liefde voor de Rand maakt mij niet blind voor de uitdagingen van de Rand. De nabijheid van de grootstad Brussel zorgt voor een toenemende bevolkingsinstroom en een sterke druk op ons groene karakter. De hoofdstad kent bovendien veel maatschappelijke uitdagingen die zich ook sterk laten voelen in de Vlaamse Rand. Onze streek heeft duidelijk nood aan een beleid op maat, waarvoor de noodzakelijke budgetten voorzien worden.

Ik ben dan ook trots dat deze Vlaamse Regering ongeziene inspanningen levert voor de Rand. In de vorige regeerperiode kreeg het Randbeleid voor het eerst eigen financiële slagkracht met het Vlaamse Randfonds, met een startbedrag van 20 miljoen euro. In deze regeerperiode verankeren we dat Vlaamse Randfonds niet alleen, we maken ook een grote financiële sprong voorwaarts: de Vlaamse Regering maakt voor het Randfonds voor deze legislatuur een historisch bedrag van in totaal 37 miljoen euro vrij. We verdubbelen dus bijna het startbudget! De minister van Vlaamse Rand is niet langer louter aangewezen op de goedhartigheid van collega-ministers en de noden in de Rand moeten niet langer wachten tot er eens budgetten van andere beleidsdomeinen vrijkomen.

Dit betekent natuurlijk niet dat er geen inspanningen meer komen van die andere beleidsdomeinen. Integendeel: in het Regeerakkoord hebben we expliciet opgenomen dat alle ministers historische investeringsachterstanden in de Vlaamse Rand én Halle-Vilvoorde zullen inlopen. Het is in dat opzicht trouwens uitstekend nieuws dat de minister van Vlaamse Rand voor het eerst ook bevoegd is voor Financiën en Begroting: de waakhond van de Vlaamse kas zal er ook over waken dat de Vlaamse Rand rechtvaardig behandeld wordt.

Naast extra geld kan de Vlaamse Rand ook een extra portie assertiviteit gebruiken. En ook daarover is ons Regeerakkoord kristalhelder. We zullen het Vlaamse karakter van onze streek als leeuwen verdedigen. Dat begint bij onze taal: er komt een Totaalplan Nederlands dat de strijd aangaat met de ontnederlandsing. We komen ook actief op voor het territorialiteitsbeginsel en voor onze taalrechten. We kiezen voluit voor een assertieve aanpak om de basisrechten van de Vlamingen, zeker wat de Brusselse spoeddiensten betreft, te verzekeren.. In ons integratiebeleid zullen we ook dwingend zijn waar nodig en zullen we lokale besturen inspireren hoe taalintegratievoorwaarden te verbinden aan de toekenning van het leefloon. Maar naast de stok willen we ook de wortel hanteren. Zo willen we in de kinderopvang voorrang voor wie Nederlands spreekt of het leert. Zo kan er gecommuniceerd worden met de opvangverstrekkers, essentieel voor de veiligheid en ontwikkeling van de kinderen. Onze taal blijft immers de maïzena van Vlaanderen in het algemeen en de Vlaamse Rand in het bijzonder: het bindmiddel dat ons samenhoudt. Zonder gemeenschappelijke voertaal kan er geen gemeenschap zijn, geen samenleven. We bieden daarom véél extra kansen om Nederlands te leren – maar we verwachten ook van nieuwkomers dat ze die kansen grijpen.

En dan is er natuurlijk ook nog extra groen. Vroeger waren we al tevreden als we bestaande bomen konden behouden, maar we zijn veel ambitieuzer geworden. In de voorbije jaren zijn we volop bomen en hagen beginnen bij te planten. Vandaag 'boomt' de Vlaamse Rand opnieuw helemaal. De aandacht voor natuur dichtbij is nog nooit zo groot geweest en we willen blijven inspelen op de nood aan groen in onze straten, dorpen en wijken. Tegelijk werken we mee aan initiatieven op grotere schaal, van de Brabantse Kouters tot de Brabantse Wouden. Extra groen staat trouwens helemaal niet haaks op extra economische ontwikkeling of ruimte voor landbouw. We gaan de Vlaamse Rand ook verder op de kaart zetten als kennisregio, waar we de kaart trekken van nieuwe technologieën en innovatieve activiteiten.

Kortom, de Vlaamse Rand kan op deze Regering en op mij als bevoegde minister rekenen om het Vlaamse en het groene karakter te vrijwaren én te versterken. Het Regeerakkoord bevat daarvoor de nodige kapstukken en in dit document doe ik de plannen graag verder uit de doeken.

Ik wens u veel leesplezier!

III. MANAGEMENTSAMENVATTING

Onze Vlaamse Rand kampt met specifieke uitdagingen die vragen om gericht beleid. De omgevingsanalyse in het volgende hoofdstuk toont dat – in zoverre nodig – nog eens glashelder aan. De uitdagingen zijn gekend en de oplossingen zijn niet oneindig. Het komt erop aan om te blijven inzetten op specifieke antwoorden voor specifieke problemen.

In de eerste plaats hamer ik op het Nederlands als een absolute prioriteit, in het belang van zowel de Vlamingen als ook de nieuwkomers in de Rand. Met een nieuw 'Totaalplan Nederlands' geef ik concrete invulling aan onze ambities en geven we nog eens nadrukkelijk het signaal dat het Nederlands in onze regio de voertaal is die iedereen met elkaar verbindt. Ik roep alle maatschappelijke actoren trouwens op om die boodschap mee uit te dragen. Van de nieuwe inwoners in onze streek verwachten we niets minder dan de bereidheid om zich de voertaal machtig te maken. Het Nederlands speelt een sleutelrol in het behouden en versterken van het Vlaamse karakter van onze regio. Het Nederlands geeft ook heel veel kansen aan iedereen die bij ons een toekomst wil opbouwen.

Het woonbeleid heeft eveneens een grote invloed op dat Vlaamse karakter. De aantrekkingskracht van de Vlaamse Rand als woonregio drijft de vastgoedprijzen omhoog en maakt het voor geboren en getogen randbewoners moeilijker om er te blijven wonen. Ik neem daarom bijkomende maatregelen om het woonbeleid in de Rand te versterken en blijf lokale besturen ondersteunen om Wonen In Eigen Streek te bevorderen.

Ten derde werk ik aan nog meer bomen en hagen en natuurgebied. Want niet alleen het Vlaamse maar ook het groene karakter van onze Rand ligt me zeer nauw aan het hart. Ik ga verder met de focus op vergroening die de voorbije jaren is ingezet en kies resoluut voor nóg meer kwalitatief groen. Ik zal in mijn beleid de nadruk leggen op grote projecten zoals Brabantse Wouden, in overleg met natuur -en landbouworganisaties, en combineer dit met ondersteuning van acties van inwoners en bedrijven. Zowel grote als meer bescheiden initiatieven kunnen op onze steun rekenen.

Ik put in de eerste plaats uit de eigen beleidsinstrumenten en rechtstreekse initiatieven binnen het beleidsveld Vlaamse Rand om de inhoudelijke speerpunten te vertalen naar de praktijk. Ik maak daarbij gebruik van zowel investerings-, project- als werkingssteun binnen mijn beleidsdomein. Het nu verankerde en versterkte Vlaamse Randfonds biedt daarbij opnieuw de mogelijkheid om met gerichte investeringen stevige impulsen te geven rond verschillende beleidsthema's.

Daarnaast zorg ik met transparante communicatie en periodieke evenementen voor een constructieve relatie met de lokale besturen en het middenveld. Ik blijf steunen op wetenschappelijk onderzoek en cijfermateriaal om het bewustzijn rond de specifieke uitdagingen in de Vlaamse Rand te stimuleren.

Vzw 'de Rand' blijft vanzelfsprekend mijn eerste partner om het Vlaamse Randbeleid te realiseren op het terrein en we zetten de huidige werking inzake de gemeenschapscentra en de Gordel onverminderd voort. De expertise die de vzw de voorbije jaren ontwikkelde op het vlak van flankerend onderwijsbeleid moet de komende legislatuur zoveel mogelijk gaan renderen binnen de onderwijssector.

Maar ik doe niet alleen een beroep op mijn eigen beleidsinstrumenten en rechtstreekse partners. Ik roep alle leden van de Vlaamse én de federale regering op om hun verantwoordelijkheid te nemen voor deze regio. Het coördinatieplatform Vlaamse Rand vormt het uitgelezen instrument om de aandacht voor de Rand aan te wakkeren en om transversale thema's aan te kaarten. Want alleen met gezamenlijke inspanningen bereiken we de beste resultaten voor onze Vlaamse en groene Rand. Er is op verschillende punten een historische en onaanvaardbare investeringsachterstand in de Vlaamse Rand en in

Halle-Vilvoorde: het Regeerakkoord bevat daarom de belangrijke verbintenis om dit recht te zetten. Ik zal ervoor zorgen dat mijn collega's die belofte nooit vergeten.

IV. OMGEVINGSANALYSE

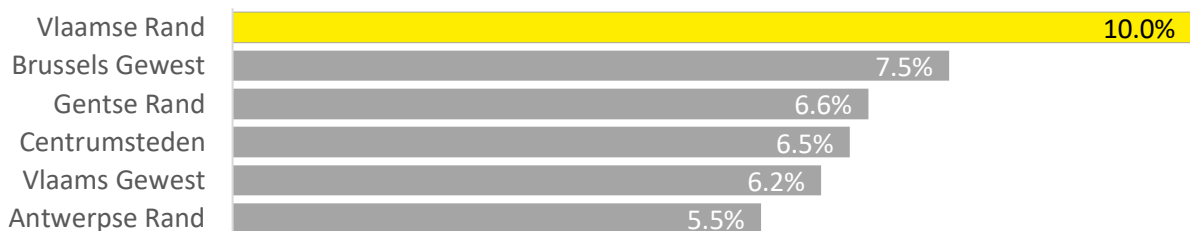
De Vlaamse Rand is een prachtige regio met grote troeven die voor veel welvaart zorgen. De nabijheid van de hoofdstad biedt op het vlak van werkgelegenheid, cultuur en algemene voorzieningen ontegensprekelijk heel wat voordelen. Anderzijds zorgt dezelfde stad ook voor een hoge demografische druk, een druk op huisvesting en voorzieningen en uitdagingen voor het behoud en de inrichting van de open ruimte. En we kunnen er onmogelijk van wegkijken: Brussel kan ook gevoelens van vervreemding met zich meebrengen en er zijn aan elke grootstad ook schaduwzijden verbonden.

1. Demografie

De bevolking van de Vlaamse Rand is volop in beweging. Mede door de vele verhuisbewegingen vanuit het Brusselse Gewest neemt het aantal inwoners sterk toe en stijgt ook het aantal randbewoners van buitenlandse herkomst. Deze internationalisering creëert enorme uitdagingen op het vlak van taal en integratie.

De cijfers liegen niet: de Vlaamse Rand kent een opvallend sterke bevolkingsgroei. In de afgelopen 10 jaar (2013-2023) steeg het aantal inwoners in de Vlaamse Rand met 10%. De regio kent dus niet alleen een relatief hoog aantal inwoners maar groeit ook bijzonder snel. De bevolkingstoename ligt er niet alleen een pak hoger dan het Vlaamse gemiddelde (6,2%) én de randgebieden rond Gent en Antwerpen (6,6% en 5,5%), de bevolking groeit er zelfs opvallend sterker dan in het Brusselse Gewest (7,5%) en de centrumsteden (6,5%).

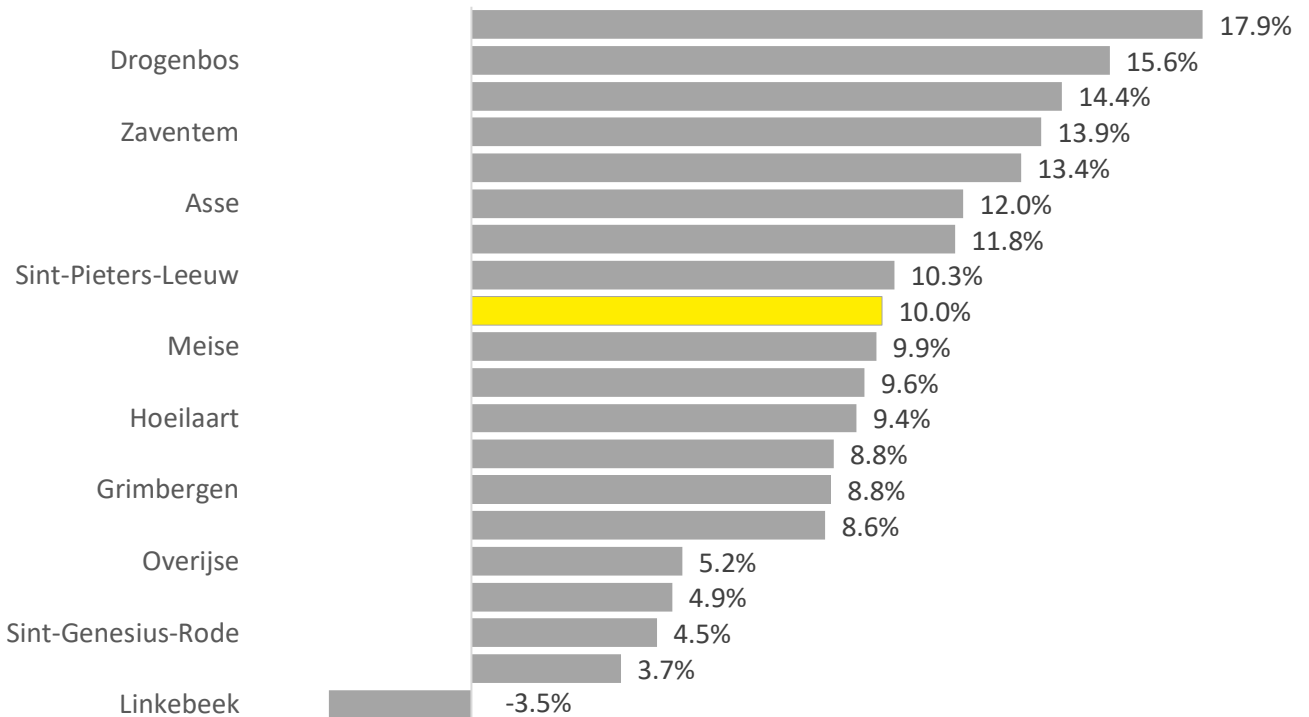
Bevolkingsgroei 2013-2023, per regio



Bron: Statbel (2023)

De bevolkingsgroei is het sterkst in noordoostelijk gelegen randgemeenten zoals Machelen (17,9%), Wemmel (14,4%), Zaventem (13,9%) en Vilvoorde (13,4%) maar ook in Drogenbos (15,6%). In de andere faciliteitengemeenten ligt de bevolkingsgroei dan weer opvallend laag. Terwijl het aantal inwoners in de laatste 10 jaar zelfs afnam in Linkebeek (-3,5%), lag de bevolkingstoename in Kraainem (3,7%), Sint-Genesius-Rode (4,5%) en Wezembeek-Oppem (4,9%) lager dan het Vlaamse gemiddelde (6,2%). De grote meerderheid van de randgemeenten maakte tijdens deze periode echter een ware groeispurt door: in maar liefst 14 van de 19 randgemeenten lag de bevolkingsgroei hoger dan in het Brusselse Gewest, de centrumsteden en het Vlaamse gemiddelde. En dat merk je ook in onze streek. Geen enkele gemeente doorstaat zo een groeispurt zonder kleerscheuren.

Bevolkingsgroei 2013-2023, per randgemeente



Bron: Statbel (2023)

Het aantal randbewoners groeit vooral omdat de instroom van nieuwe bewoners groter is dan de uitstroom. Vergeleken met de rest van Vlaanderen ligt die instroom dan ook zeer hoog in de Vlaamse Rand. Zo ontving onze regio in 2022 maar liefst 36.952 nieuwe inwijkingen (inwoners die tevoren in een andere Belgische gemeente of in het buitenland woonden). Dat aantal komt neer op 82 inwijkingen per 1.000 inwoners in de Vlaamse Rand, een stuk hoger dan het ook al pittige Vlaamse gemiddelde van 65 inwijkingen per 1.000 inwoners. Geen enkele Vlaamse gemeente telt meer inwijkingen per 1.000 inwoners dan de gemeenten Wemmel en Drogenbos. Bovendien staan 9 gemeenten uit de Rand in de top 20 van de Vlaamse gemeenten met het hoogste aantal inwijkingen per 1.000 inwoners: Wemmel, Drogenbos, Kraainem, Zaventem, Wezembeek-Oppem, Asse, Linkebeek, Beersel en Machelen.

Volgens recent studiewerk van het provinciebestuur Vlaams-Brabant (De Maesschalck, 2022¹) vormen verhuisbewegingen vanuit Brussel de belangrijkste motor achter de sterke bevolkingstoename in de Vlaamse Rand. In de periode 2017-2021 was de instroom vanuit het Brusselse Gewest goed voor bijna de helft van de bevolkingsgroei (46%), gevolgd door de instroom vanuit het buitenland (19%), de instroom vanuit Vlaanderen (15%), natuurlijke aangroei door geboortes (14%) en de instroom vanuit het Waalse Gewest (6%). De nieuwe randbewoners die aankomen vanuit Brussel hebben meestal een niet-Belgische herkomst. Dat wil zeggen dat minstens een van hun ouders niet met de Belgische nationaliteit geboren is. De instroom draagt zo dus ook bij tot de groeiende internationalisering van de Vlaamse Rand (Maesschalck & Van Cappel, 2023²).

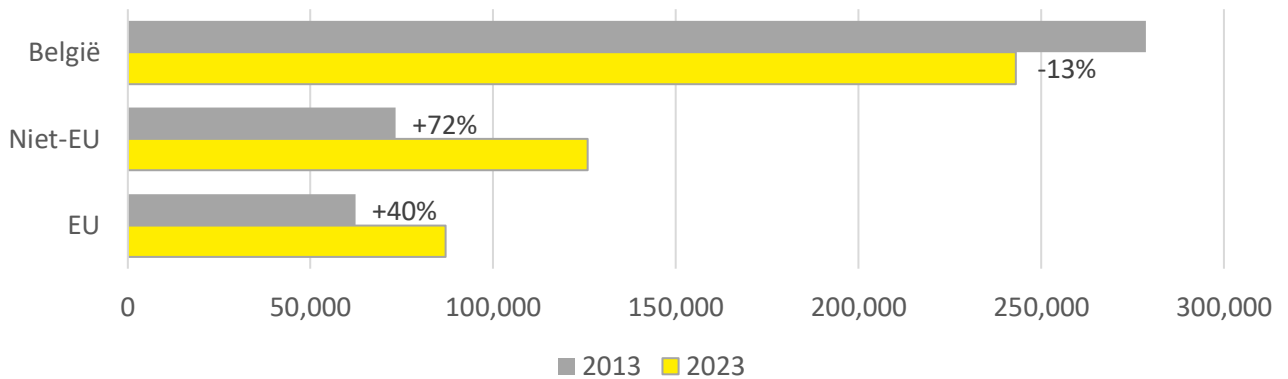
¹ De Maesschalck, F. (2022) Bevolking in Vlaams-Brabant. Over groei en migraties. Leuven: Steunpunt Data & Analyse, Provincie Vlaams-Brabant. <https://share.vlaamsbrabant.be/Informatie-en-technologie/Steunpunt-Data-&-Analyse/bevolking-in-vlaams-brabant-rapport-2022-20221205.pdf>

² De Maesschalck, F., & Van Cappel, G. (2023). Bevolkingsdynamiek in de Vlaamse Rand. BRIO - Brussels Informatie-, Documentatie- en Onderzoekscentrum. <https://www.briobrusseel.be/node/18724>

1.1. DE VLAAMSE RAND INTERNATIONALISEERT

De bevolkingstoename in de Vlaamse Rand verschilt sterk naargelang de herkomst van de inwoners. Ondanks de sterke algemene bevolkingsgroei in de afgelopen 10 jaren (+10%) nam het aantal randbewoners van Belgische herkomst – nota bene de grootste herkomstgroep – in diezelfde periode af met 13%. Die negatieve trend staat in schril contrast met het aantal inwoners met een buitenlandse herkomst, dat in de afgelopen 10 jaar sterk toenam. De sterkste groei tekent zich af bij de randbewoners van niet-EU herkomst, waarvan het aantal met 72% toenam tussen 2013 en 2023. Ook de inwoners van EU-herkomst (+40%) namen een pak sneller toe dan het algemene cijfer van 10%.

Bevolkingsgroei in de Vlaamse Rand per herkomstgroep, in aantal personen



Bron: Statbel (2023)

In 2023 lag het aandeel randbewoners met buitenlandse herkomst (47%) meer dan 25 procentpunten hoger dan in het jaar 2003 (18%). In dezelfde periode steeg datzelfde cijfer over heel Vlaanderen met slechts 15 procentpunten. Hoewel alle inwoners met buitenlandse herkomst hier samengeteld worden, mogen we niet vergeten dat deze groep onderling sterk verschilt qua specifieke herkomstregio, opleidingsgraad, financiële status, geletterdheid et cetera. De gemeenten van de Vlaamse Rand onderscheiden zich het sterkst door het hoge aandeel inwoners met een niet-EU-herkomst. In geen enkele Vlaamse gemeente is het aandeel van die herkomstgroep hoger dan in Machelen (50%) en Vilvoorde (45%). Bovendien staan maar liefst 10 gemeenten uit de Rand in de top 20 van de Vlaamse gemeenten met het hoogste aandeel inwoners met een niet-EU-herkomst.

De internationale achtergrond van de randbewoners leidt tot een uitzonderlijke taaldiversiteit in de regio. Zo telde het tweede Taalbarometeronderzoek in de Vlaamse Rand in 2019 87 verschillende thuistalen in de regio, terwijl dit cijfer in 2014 nog 75 bedroeg³. Dit illustreert hoe steeds meer plekken in de Vlaamse Rand 'superdivers' worden: niet alleen het aantal inwoners van buitenlandse herkomst maar ook de 'diversiteit binnen de diversiteit' blijft toenemen. Ondanks deze ontwikkelingen was Nederlands volgens de Taalbarometer in 2019 verreweg de meest voorkomende thuistaal (80%), gevolgd door het Frans (46%).

2. JEUGD

Het aantal kinderen en jongeren in de Vlaamse Rand neemt eveneens sterk toe. In de afgelopen 20 jaar (2003-2023) kwamen er niet minder dan 22.633 extra 0- tot 19-jarigen bij in de regio, wat neerkomt op een fikse stijging van 25%. In dezelfde periode lag de groei van deze leeftijdsgroep niet alleen beduidend lager in het Vlaamse Gewest (+8%) maar ook in de centrumsteden (+19%). Hoewel de gehele bevolking van de Vlaamse Rand

³ Janssens, R. (2019) BRIO-taalbarometer Rand 2: De talen van de Rand. <https://www.briobrusseel.be/node/14828>

relatief sterk toenam (+19%), gaat de groei van het aantal kinderen en jongeren in de regio dus nog een stuk sneller (+25%).

Kinderen en jongeren vertegenwoordigen in de Vlaamse Rand bovendien een relatief groot deel van de bevolking. Begin 2023 was een kwart van de inwoners van de regio (25%) jonger dan 20 jaar oud. Het aandeel kinderen en jongeren in de Vlaamse Rand ligt daarmee beduidend hoger dan in het Vlaamse Gewest (22%) en de centrumsteden (22%). Maar liefst 13 gemeenten uit de Rand behoren tot de top 20 van de Vlaamse gemeenten met het hoogste aandeel 0- tot 19-jarigen. In geen enkele Vlaamse gemeente ligt het aandeel kinderen en jongeren hoger dan in Vilvoorde (28%) en Machelen (28%). Ook in andere meer verstedelijkte gemeenten zoals Zaventem (26%) en Drogenbos (26%) is het aandeel 0- tot 19-jarigen hoog. Meer landelijke gemeenten in de Rand – zoals Merchtem (22%), Meise (22%) en Linkebeek (22%) – tellen minder kinderen en jongeren en sluiten daarmee aan bij het Vlaamse gemiddelde.

2.1. KINDEROPVANG EN ONDERWIJS

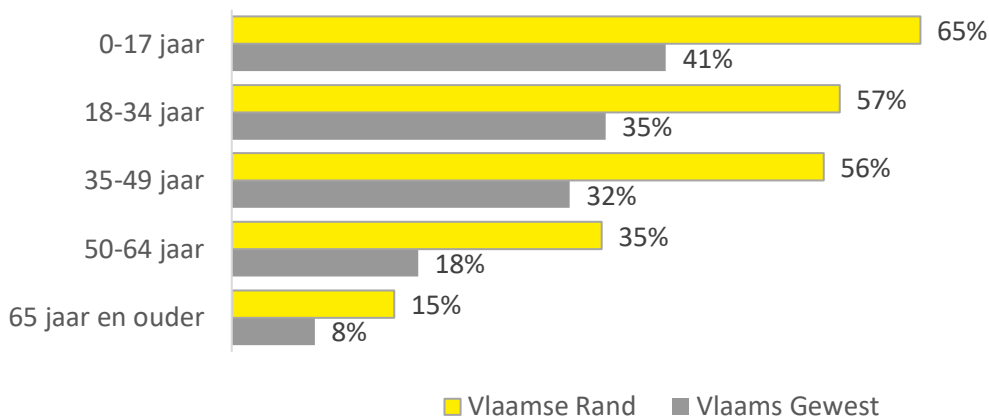
De sterke toename van het aantal minderjarigen zet uiteraard grote druk op de capaciteit van de jeugdvoorzieningen in de regio. De verklaring ligt dus bij de sterke stijging van het aantal 0- tot 2-jarigen in de regio: sinds 2014 nam het aantal randbewoners in deze leeftijdscategorie toe met 10,3%. Hoewel er in die periode ook meer plaatsen gecreëerd werden in de kinderopvang binnen de regio, lag de groei van het aantal plaatsen (+4,4%) beduidend lager dan de toename van het aantal baby's en peuters (+10,3%). Ook in het onderwijs zijn de capaciteitsnoden in de Vlaamse Rand een stuk nijpender dan in de rest van Vlaanderen. Zo zijn de verwachte capaciteitstekorten in het gewoon kleuter-, lager en basisonderwijs volgens de capaciteitsmonitor⁴ nergens in Vlaanderen hoger dan in de onderwijszones Dilbeek, Halle en Vilvoorde.

2.2. KINDEREN EN JONGEREN ALS GEZICHT VAN DE INTERNATIONALISERING

Door de grote toename van jonge gezinnen in de Vlaamse Rand laat de internationalisering zich het sterkst voelen bij de jongste leeftijdsgroepen. Terwijl ruim 65% van de 0- tot 17-jarige randbewoners een buitenlandse herkomst heeft, gaat het bij de 65-plussers over slechts 15%: een kloof van maar liefst 50 procentpunten. Hetzelfde verband tussen leeftijd en herkomst is weliswaar ook in het Vlaamse Gewest zichtbaar: hoe ouder, hoe kleiner het aandeel inwoners met buitenlandse herkomst. Maar het contrast tussen de verschillende leeftijdsgroepen is er veel minder scherp. Daarenboven ligt het aandeel inwoners van buitenlandse herkomst voor alle leeftijdscategorieën hoger in de Vlaamse Rand. Binnen de Vlaamse Rand valt het op dat de gemeenten met relatief veel kinderen en jongeren ook het meest internationale karakter hebben. Het aandeel kinderen en jongeren van buitenlandse herkomst is hoog in Machelen (83%), Vilvoorde (80%) en Drogenbos (78%). De gemeenten in de Rand met het laagste aandeel 0- tot 17-jarigen van buitenlandse herkomst zijn Merchtem (41%), Overijse (48%) en Hoeilaart (49%).

⁴ Havermans, N., Kangas, T. & Surkyn, J. (2021) Capaciteitsmonitor 2021. Analyse van capaciteitsnoden en pendelbewegingen in Vlaanderen. Leuven: HIVA-KU Leuven.
https://cris.vub.be/ws/portalfiles/portal/93689609/Capaciteitsmonitor_2021_1_.pdf

Aandeel inwoners van buitenlandse herkomst, naar leeftijd



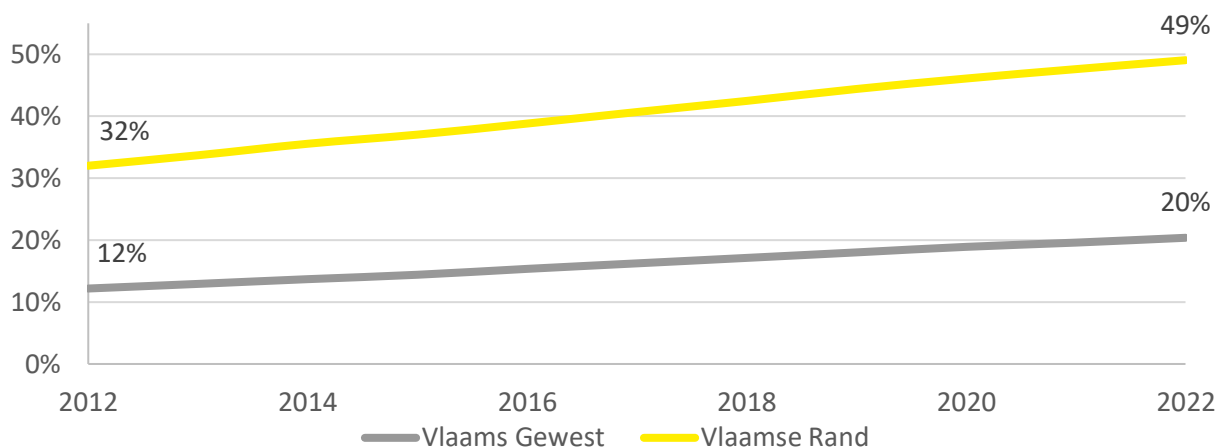
Bron: Statbel (2023)

Die internationalisering weerspiegelt zich helaas in de thuistaal van jonge gezinnen. Recente cijfers van het Agentschap Opgroeien illustreren dat de grote meerderheid van de moeders in de Vlaamse Rand (71%) in 2022 een andere taal sprak met hun pasgeboren baby. Het aandeel anderstalige moeders in de Vlaamse Rand is daarmee meer dan dubbel zo groot als in het volledige Vlaamse Gewest (31%). Mogelijk ligt het cijfer in de Vlaamse Rand zelfs nog hoger door de beperkte dekking van Kind en Gezin in de regio. Een belangrijke kanttekening is wel dat het gebruik van een andere taal door de moeder niet betekent dat er geen Nederlands aanwezig is in het gezin. Maar het is alleszins duidelijk dat de uitdagingen op het gebied van Nederlands groot zijn. Binnen de Vlaamse Rand is het aandeel anderstalige moeders het hoogst in Linkebeek en Drogenbos, waar nagenoeg alle moeders een andere taal spreken met hun kind. Het aandeel Nederlandstalige moeders is dan weer het hoogst in Merchtem en Meise, de enige gemeenten in de Rand waar meer dan de helft van de moeders Nederlands spreekt met hun pasgeboren baby.

De groeiende internationalisering van de jongste randbewoners is ook merkbaar op de schoolbanken. In 2022 had nagenoeg de helft (49%) van de leerlingen die in de Vlaamse Rand wonen en Nederlandstalig onderwijs volgen een andere thuistaal. Het taalgebruik in de regio verandert bovendien in sneltempo: 10 jaar eerder bedroeg het aandeel anderstaligen binnen deze groep nog maar een derde (32%). Hoewel het aantal leerlingen met een andere thuistaal ook in de rest van Vlaanderen duidelijk toeneemt, lag het aandeel anderstaligen in de Vlaamse Rand 10 jaar geleden (32%) al een stuk hoger dan het huidige Vlaamse gemiddelde (20%). Het hoge aandeel anderstalige leerlingen onderscheidt de Vlaamse Rand duidelijk van veel andere Vlaamse gemeenten. Maar liefst 17 gemeenten uit de Rand behoren tot de top 20 van de Vlaamse gemeenten met het hoogste aandeel leerlingen met een andere thuistaal. Bovendien ligt het werkelijke aandeel anderstalige kinderen en jongeren in de Vlaamse Rand waarschijnlijk nog hoger. Een aanzienlijke groep randbewoners volgt immers onderwijs in het Brusselse Gewest, waarvan de meerderheid voor Franstalig onderwijs kiest (Moens, 2023: 24⁵).

⁵ Moens, P. (2023) Een blik op Brussel, toelichtingsnota 2023. Vlaamse overheid, Agentschap Binnenlands Bestuur. <https://www.vlaanderen.be/publicaties/een-blik-op-brussel-toelichtingsnota>

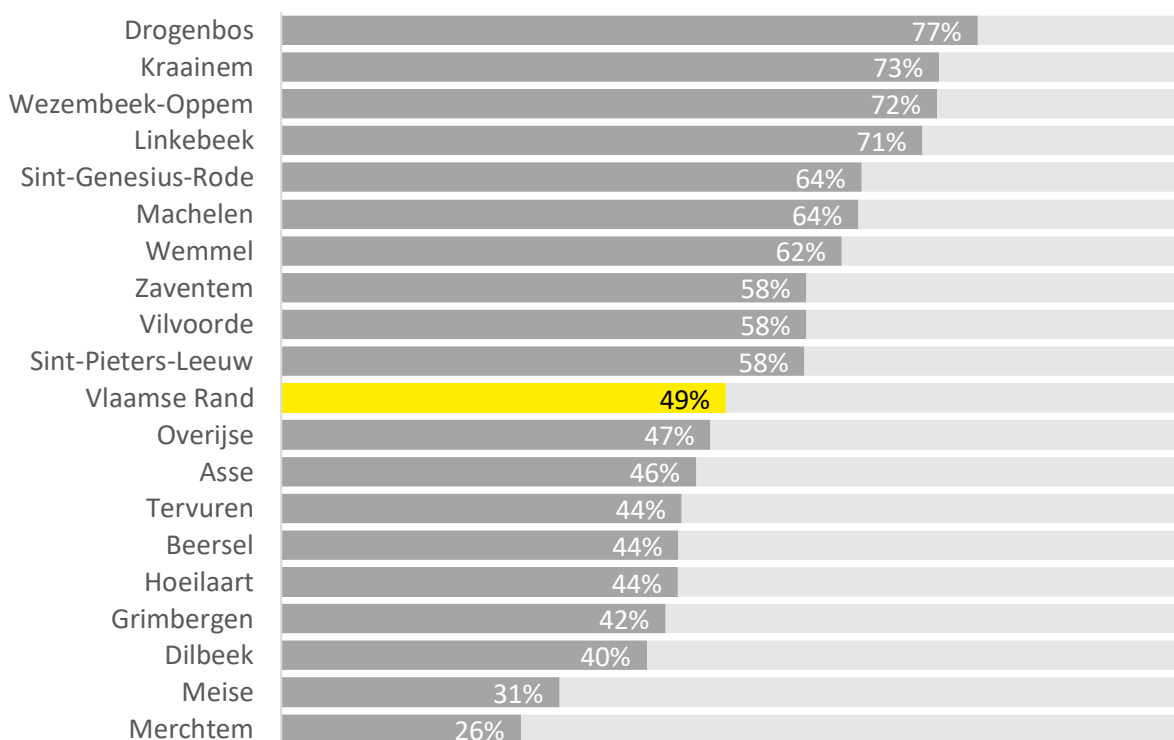
Evolutie aandeel leerlingen met thuistaal niet-Nederlands



Bron: Departement Onderwijs & Vorming (2023)

Het spreekt vanzelf dat dit voor grote uitdagingen zorgt in de klassen. Niettemin blijven er ook sterke verschillen tussen de gemeenten in de regio. Aan de ene kant zijn er de faciliteitengemeenten, waar de meerderheid van de leerlingen in het Nederlandstalig onderwijs thuis geen Nederlands spreekt. In Drogenbos (77%), Kraainem (73%) en Wezembeek-Oppem (72%) gaat het om de hoogste cijfers van heel Vlaanderen. Aan de andere kant zijn er gemeenten zoals Merchtem (26%) en Meise (31%), waar het aandeel van de groep anderstalige leerlingen meer dan 2 keer zo klein is als in de faciliteitengemeenten.

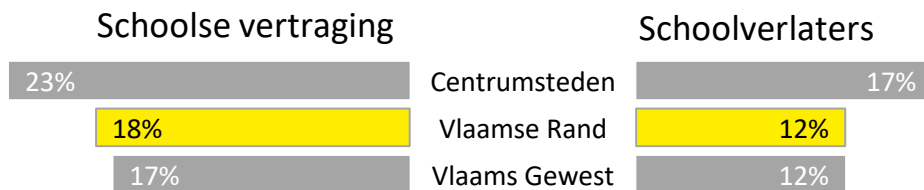
Aandeel leerlingen met thuistaal niet-Nederlands naar woonplaats, per gemeente



Bron: Departement Onderwijs & Vorming (2023)

Hoewel de grote aanwezigheid van leerlingen met andere thuistalen dus veel uitdagingen met zich meebrengt, vertaalt dit zich in de Vlaamse Rand niet naar moeilijkere schoolloopbanen. Het aandeel leerlingen met een moeizame schoolloopbaan in de Vlaamse Rand is immers vergelijkbaar met de rest van Vlaanderen. In 2022 had 18% van de leerlingen (lager en secundair) in de regio minstens 1 jaar vertraging opgelopen. De Vlaamse Rand sluit daarmee aan bij het Vlaamse gemiddelde (17%) en scoort duidelijk beter dan de centrumsteden (23%). Ook het aandeel 18- tot 25-jarigen die het secundair onderwijs verlaten zonder kwalificatie is in de regio even groot als in het volledige Vlaamse Gewest (12%), terwijl het cijfer hoger ligt in de centrumsteden (17%).

Leerlingen met schoolse vertraging en vroegtijdige schoolverlaters



Bron: Departement Onderwijs & Vorming (2022, 2021)

3. RUIMTEGEBRUIK EN WONEN

De spanning tussen de vraag naar woningen en het vrijwaren van open ruimte laat zich vanzelfsprekend voelen in onze sterk bebouwde Vlaamse Rand. De aanhoudende populariteit van de regio bij kandidaat-kopers en de bescheiden groei in het woningaanbod duwen de vastgoedprijzen fors omhoog.

De Vlaamse Rand is een regio met veel bebouwing: terwijl de bebouwde ruimte in 2022 29% van het Vlaamse grondgebied innam, liep dit in de Vlaamse Rand op tot 41%. De bebouwde ruimte bestaat er bovendien vooral uit woningen, wat de Vlaamse Rand een sterk residentieel karakter geeft. Hoewel wonen ook in de rest van Vlaanderen de meerderheid van de bebouwde ruimte inneemt, ligt het aandeel van woningen in de Vlaamse Rand (78%) nog wat hoger dan in het volledige Vlaamse Gewest (75%). De hoge bebouwingsgraad in de Vlaamse Rand is dus vooral te wijten aan de vele vierkante meters woonoppervlakte die de regio rijk is.

Het aantal wooneenheden in de Vlaamse Rand nam in de afgelopen 20 jaar wel minder sterk toe dan in de rest van Vlaanderen. Terwijl het totaal aantal wooneenheden in Vlaanderen tussen 2002 en 2022 met zo'n 10% groeide, nam het in de Vlaamse Rand toe met 'slechts' 7%. Dat is opmerkelijk omdat de bevolking tijdens diezelfde periode juist sterker toenam in de Vlaamse Rand (+17%) dan in het Vlaamse Gewest (+12%). Hoewel de bevolking in de Vlaamse Rand dus sterk steeg, werd het woningaanbod er minder sterk uitgebreid dan elders in Vlaanderen. Niettemin blijft de vraag naar woningen er hoog door de sterke bevolkingsgroei en de populariteit van de Vlaamse Rand bij kandidaat-kopers, ook uit het Brusselse Gewest.

In 2023 waren alleenstaande woningen goed voor 28% van alle gebouwen in de Vlaamse Rand. De tweede populairste woonvorm waren appartementen (26%), gevolgd door gesloten bebouwing (23%) en halfopen bebouwing (20%). Het aandeel appartementen in de Vlaamse Rand ligt daarmee iets lager dan het Vlaamse gemiddelde (29%) en is beduidend lager dan in de centrumsteden (45%). Zowel in de Vlaamse Rand als in de rest van Vlaanderen nam het aandeel appartementen echter wel toe in de afgelopen 20 jaar. Terwijl het Vlaamse cijfer tussen 2003 en 2023 van 20% groeide tot 29%, evolueerde het in de Rand van 18% tot 26%.

De populariteit van de Vlaamse Rand bij huizenjagers vertaalt zich in hoge woningprijzen. In 2022 lag de mediaanprijs van álle verkochte huizen in álle 19 gemeenten van de Rand hoger dan het Vlaamse gemiddelde. Bovendien staan 8 gemeenten uit de Vlaamse Rand in de top 20 van de Vlaamse gemeenten met de hoogste mediaanprijzen. De hoogste huizenprijzen vind je in de faciliteitengemeenten Kraainem (589.500 euro), Wezembeek-Oppem (575.000 euro), Sint-Genesius-Rode (567.000 euro), Linkebeek (475.000 euro) en Wemmel (437.500 euro) en in de zuidelijke gemeenten Tervuren (550.000 euro), Overijse (505.500 euro) en Hoeilaart (433.000 euro). In de noordoostelijke gemeenten Vilvoorde (340.000 euro) en Machelen (350.000 euro) maar ook in Sint-Pieters-Leeuw (345.000 euro) liggen de prijzen iets lager.

4. ECONOMIE EN WERK

De Vlaamse Rand is een productieve regio die een centrale rol vervult in de creatie van onze welvaart. De bruto toegevoegde waarde per werkende bedraagt in onze regio 96.726 euro, wat zo'n 7.000 euro hoger ligt dan het Vlaams gemiddelde en ongeveer 4.000 euro hoger dan in de centrumsteden. Het is dan ook geen toeval dat ondernemerschap sterk staat in de Vlaamse Rand. Het aandeel zelfstandigen binnen de populatie op beroepsactieve leeftijd (20-64-jarigen) ligt in onze regio met 14% immers relatief hoog. Daarmee ligt dit cijfer in de Vlaamse Rand zo'n 2 procentpunten hoger dan het Vlaamse gemiddelde (12%) en 3 procentpunten hoger dan in de centrumsteden (11%).

De dienstensector vormt de ruggengraat van het economische weefsel in de Vlaamse Rand. Het zwaartepunt van de tewerkstelling ligt in de sector van de handel, horeca, vervoer en communicatie, die goed is voor bijna de helft (45%) van de jobs in de regio. Het belang van deze sector voor de tewerkstelling in de Vlaamse Rand is daarmee bijna dubbel zo groot als in de centrumsteden (23%) en het volledige Vlaamse Gewest (26%). De financiële en zakelijke diensten vormen de tweede grootste sector, die ruim een kwart (27%) van de tewerkstelling in de regio levert. Ook het gewicht van deze sector ligt in de Vlaamse Rand beduidend hoger dan in de centrumsteden (23%) en het volledige Vlaamse Gewest (19%). Het aandeel van de industrie in de tewerkstelling ligt in onze regio met 7% dan weer beduidend lager dan in de centrumsteden (12%) en het volledige Vlaamse Gewest (15%).

Met een werkzaamheidsgraad van 72% ligt het aandeel werkenden in de Vlaamse Rand iets lager dan het Vlaams gemiddelde (74%). Hoewel er duidelijk nog inspanningen nodig zijn om de beoogde tewerkstellingsgraad van 80% te bereiken, scoort de regio ondanks zijn grootstedelijke uitdagingen evenwel beter dan de centrumsteden (70%). Het relatief lage aantal langdurig werklozen in de Vlaamse Rand is alvast bemoedigend. Terwijl in Vlaanderen 47% van de werkzoekenden zonder werk al langer dan een jaar op zoek zijn, ligt dit cijfer ongeveer 4 procentpunten lager in onze regio (43%).

Ten slotte zet de talenkennis van de werkzoekenden de grote uitdagingen in de Vlaamse Rand stevig in de verf. Meer dan de helft (55%) van de werkzoekenden zonder werk in onze regio hebben immers een taalachterstand Nederlands. Daarmee ligt deze indicator in de Vlaamse Rand maar liefst dubbel zo hoog als het Vlaamse gemiddelde (27%) en 26 procentpunten hoger dan in de centrumsteden (29%). Dit onderstreept nog maar eens de sleutelrol van het Nederlands als hefboom voor een geslaagd activeringsbeleid in onze regio.

V. BELEIDSVELD: VLAAMSE RAND

5. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT (ISE) 1

Voor het beleidsveld Vlaamse Rand is er slechts één inhoudelijk structuurelement: Vlaamse Rand. Binnen dit inhoudelijk structuurelement 'Vlaamse Rand' worden alle kredieten ondergebracht in het kader van het uitvoeren van een samenhangend beleid met betrekking tot de Vlaamse Rand rond Brussel. Dit heeft het voordeel van de duidelijkheid.

INDICATOR BEREIK SUBSIDIEAANBOD

Benaming	Het aantal unieke aanvragers dat een beroep doet op subsidies van het Vlaamse Randbeleid om een initiatief te nemen dat tegemoet komt aan de specifieke uitdagingen die de regio kenmerken
Definitie	Het steunaanbod van het Vlaamse Randbeleid reikt investerings-, project- en werkingssteun aan voor lokale besturen, verenigingen en andere organisaties die actief zijn in de Vlaamse Rand. Met die steun willen we zoveel mogelijk belanghebbenden stimuleren om initiatieven te nemen die tegemoet komen aan de specifieke uitdagingen in de regio. Het aantal belanghebbenden dat op dat ons steunaanbod ingaat, is een goede indicator van het draagvlak dat er is voor de doelstellingen van het Randbeleid. Meer draagvlak vergroot ook de slaagkans en dus de impact van het Vlaamse Randbeleid op het terrein.
Laatste gekende waarde	/
Streefwaarde	<p>We streven voor de hele legislatuur naar minstens 40 unieke aanvragers die gebruikmaken van een project-, werkings- of investeringssteun van het Vlaamse Randbeleid.</p> <p>We streven ook naar variatie in het soort aanvragers dat met ons aanbod aan de slag gaat en maken daarvan telkens de balans op: hoeveel lokale besturen, hoeveel verenigingen, hoeveel andere Vlaamse beleidsinstanties, ...? Die variatie geeft aan in hoeverre de verschillende maatschappelijke actoren het Vlaamse Randbeleid mee uitdragen.</p>
Beleidsmatige relevantie	<p>Deze indicator is gekoppeld aan:</p> <p>SD 1: met een brede waaier aan rechtstreekse initiatieven versterken we de Vlaamse Rand</p> <p>OD 1.1: we gebruiken gerichte steun als hefboom om gemeenschapsvorming te bevorderen, voorzieningen uit te bouwen en interbestuurlijke samenwerking te stimuleren</p> <p>OD 1.2: met het Vlaamse Randfonds als hefboom pakken we de specifieke uitdagingen van de Vlaamse Rand aan</p> <p>De indicator geeft aan in hoeverre ons steunaanbod onze belanghebbenden aanzet tot actie en dus ook werkelijk als hefboom fungeert. De focus ligt zo op de hoeveelheid betrokken aanvragers, terwijl uiteraard ook de kwaliteit en de omvang van de genomen initiatieven bepalend is voor de impact van het beleid. Toch geeft het bereik van ons steunaanbod een goede indicatie van de relevantie van het Vlaamse Randbeleid. Het Vlaamse Randbeleid kan ook zelf</p>

	invloed uitoefenen op deze indicator door het steunaanbod zo goed mogelijk te laten aansluiten bij de noden op het terrein en het voldoende bekend te maken.
Budgettaire relevantie	<p>De toegekende steun vormt het budgettaire zwaartepunt van het Vlaamse Randbeleid. Dat kunnen we illustreren aan de hand van de begroting voor 2025. Het totale budget dat in 2025 begroot is voor het beleidsveld Vlaamse Rand bedraagt 15,449 miljoen euro. Daarvan is er 6,893 miljoen euro begroot als toelage aan vzw 'de Rand'. Er is 7,410 miljoen euro begroot voor het Vlaamse Randfonds, 622.000 euro voor werkingssteun en 342.000 euro voor impulssubsidies en subsidies in faciliteitengemeenten. Voor de algemene werkingskosten is 182.000 euro begroot.</p> <p>Er is dus in 2025 een maximaal budget van 8,374 miljoen euro beschikbaar voor steun, wat overeenkomt met 54% van totale Randbudget. Laten we de toelage aan vzw 'de Rand' buiten beschouwing, dan vertegenwoordigt het maximale bedrag voor de verschillende soorten steun zelfs 98% van het resterende budget.</p>

INDICATOR TOEGEKENDE STEUNAANVRAGEN

Benaming	Het aantal aanvragen dat steun krijgt toegekend vanuit het beleidsveld Vlaamse Rand voor een initiatief dat tegemoet komt aan de specifieke uitdagingen die de regio kenmerken
Definitie	<p>Het steunaanbod van het Vlaamse Randbeleid reikt investerings-, project- en werkingssteun aan voor lokale besturen, verenigingen en andere organisaties die actief zijn in de Vlaamse Rand. Met die steun willen we zoveel mogelijk belanghebbenden stimuleren om initiatieven te nemen die tegemoet komen aan de specifieke uitdagingen in de regio.</p> <p>Het aantal steunaanvragen dat vanuit het Vlaamse Randbeleid wordt goedgekeurd, geeft een indicatie van wat er op het terrein gebeurt om de doelstellingen van het Vlaamse Randbeleid te realiseren. De initiatieven die zo kunnen opstarten, zorgen voor een concrete vertaling van het Vlaamse Randbeleid naar de praktijk.</p>
Laatste gekende waarde	/
Streefwaarde	<p>We streven voor de hele legislatuur naar minstens 50 aanvragen die vanuit het Vlaamse Randbeleid steun krijgen toegekend voor een initiatief dat tegemoet komt aan de specifieke uitdagingen in de regio.</p> <p>We streven ook naar thematische variatie en naar regionale spreiding binnen de goedgekeurde initiatieven. Daarom volgen we op binnen welke beleidsthema's ze zich situeren en in welke gemeenten ze plaatsvinden.</p>

<p>Beleidsmatige relevantie</p>	<p>Deze indicator is gekoppeld aan: SD 1: met een brede waaier aan rechtstreekse initiatieven versterken we de Vlaamse Rand OD 1.1: we gebruiken gerichte steun als hefboom om gemeenschapsvorming te bevorderen, voorzieningen uit te bouwen en interbestuurlijke samenwerking te stimuleren OD 1.2: met het Vlaamse Randfonds als hefboom pakken we de specifieke uitdagingen van de Vlaamse Rand aan</p> <p>De indicator geeft aan in hoeverre ons steunaanbod leidt tot concrete acties op het terrein. De focus ligt zo op de hoeveelheid goedgekeurde initiatieven, terwijl uiteraard ook de kwaliteit en de omvang van die initiatieven bepalend is voor de impact van het beleid. Daarom hanteren we de indicator met de nodige omzichtigheid en nemen we ook de thematische variatie en regionale spreiding van de goedgekeurde aanvragen mee in beschouwing. De indicator mag er niet toe leiden dat de kwantiteit van de goedgekeurde initiatieven boven de kwaliteit wordt gesteld. Het Vlaamse Randbeleid kan zelf invloed uitoefenen op deze indicator door het steunaanbod zo goed mogelijk te laten aansluiten bij de noden op het terrein en het voldoende bekend te maken.</p>
<p>Budgettaire relevantie</p>	<p>De toegekende steun vormt het budgettaire zwaartepunt van het Vlaamse Randbeleid. Dat kunnen we illustreren aan de hand van de begroting voor 2025. Het totale budget dat in 2025 begroot is voor het beleidsveld Vlaamse Rand bedraagt 15,449 miljoen euro. Daarvan is er 6,893 miljoen euro begroot als toelage aan vzw 'de Rand'. Er is 7,410 miljoen euro begroot voor het Vlaamse Randfonds, 622.000 euro voor werkingssteun en 342.000 euro voor impuls subsidies en subsidies in faciliteitengemeenten. Voor de algemene werkingskosten is 182.000 euro begroot.</p> <p>Er is dus in 2025 een maximaal budget van 8,374 miljoen euro beschikbaar voor steun, wat overeenkomt met 54% van totale Randbudget. Laten we de toelage aan vzw 'de Rand' buiten beschouwing, dan vertegenwoordigt het maximale bedrag voor de verschillende soorten steun zelfs 98% van het resterende budget.</p>

5.1. SD1: MET EEN BREDE WAAIER AAN RECHTSTREEKSE INITIATIEVEN VERSTERKEN WE DE VLAAMSE RAND

OD 1.1: we gebruiken gerichte steun als hefboom om gemeenschapsvorming te bevorderen, voorzieningen uit te bouwen en interbestuurlijke samenwerking te stimuleren

Gerichte steun

Ik maak gebruik van zowel **investerings-, project- als werkingssteun**. Het Vlaamse Randfonds richt zich zo op investeringen, terwijl de impulssteun en de steun voor verenigingen in faciliteitengemeenten specifieke projecten helpen. De werkingssteun blijft

voorbehouden voor een aantal prioritaire partners, namelijk FeliXart, BRIO en Ring. Ik zorg ervoor dat de middelen flexibel worden ingezet op basis van concrete aanvragen of opportuniteiten en beperk daarmee de administratieve overlast.

Dossiers die aandacht hebben voor **gebiedsgericte samenwerking**, krijgen een streepje voor.

Gerelateerd aan het concrete beleidsthema kan het toepassingsgebied van de middelen verruimd worden tot buiten de 19 randgemeenten.

Projectsteun

De vroegere 'impulssubsidies Vlaamse Rand' en 'subsidies voor verenigingen in de 6 faciliteitengemeenten' breng ik samen onder één ondersteuningslijn met de algemene benaming '**projectsteun Vlaamse Rand**'.

Inhoudelijk blijft de projectsteun nauw aansluiten bij de centrale doelstelling van het Vlaams Randbeleid: het Vlaamse en groene karakter van de Rand versterken. Door met verschillende **inhoudelijke projectcategorieën** te werken, kan ik nieuwe beleidsaccenten leggen en sturing geven aan de projecten.

Zo hecht ik voor de komende bestuursperiode nog meer belang aan projecten die het **Nederlands als verbindende voertaal** versterken. Met een Totaalplan Nederlands wil ik alle maatschappelijke actoren aanmoedigen om daarin een rol op te nemen (zie OD 3.1).

OD 1.2: met het Vlaamse Randfonds als hefboom pakken we de specifieke uitdagingen van de Vlaamse Rand aan

Het Vlaamse Randfonds is een enorme meerwaarde gebleken: sinds de vorige regeerperiode heeft het Randbeleid eindelijk eigen financiële slagkracht en zijn we niet langer afhankelijk van de goedhartigheid van andere ministers. Het Randfonds wordt nu **verankerd en versterkt**, zodat het nog meer dan in de vorige legislatuur een hefboom wordt om de specifieke uitdagingen in de Vlaamse Rand aan te pakken.

De Vlaamse Regering trekt voor het Randfonds deze legislatuur in het totaal meer dan 37 miljoen euro uit: een historisch bedrag en een duidelijk bewijs dat deze Vlaamse Regering de uitdagingen in de Rand ernstig neemt. Het Randfonds wordt zo nog meer een investeringsinstrument dat gerichte impulsen geeft om rond bepaalde problematieken de krachten te bundelen en gebiedsgericht samen te werken. Op die manier zorgen we voor maximale impact, over beleidsdomeinen, bestuursniveaus én gemeentegrenzen heen.

Met het Vlaamse Randfonds wil ik de komende jaren de focus leggen op volgende beleidsthema's:

- Wonen

De Vlaamse Rand is een prachtige en dus ook gegeerde regio om te wonen. De huur- en koopprijzen liggen er een pak hoger dan het Vlaamse gemiddelde. Om het kostbare Vlaamse weefsel in de Rand te beschermen, krijgen inwoners die een duurzame band hebben met de regio een dikke streep voor. Daarnaast blijf ik via Vlabinvest inhoudelijke en financiële ondersteuning bieden voor lokale besturen in de Vlaamse Rand die aan de slag willen gaan met de mogelijkheden van het nieuwe decreet Wonen In Eigen Streek (zie OD 3.3).

- Welzijn

Ik bundel de krachten met mijn collega-minister bevoegd voor Welzijn en met de sector zelf om het zorglandschap in de regio te versterken. Samen kunnen we significante stappen zetten in het wegwerken van de historische achterstand die onze regio op het vlak van zorgaanbod kenmerkt. In samenwerking met mijn collega onderzoek ik hoe we voor nieuwe instroom bij de kinderopvang voorrang kunnen geven aan wie Nederlands spreekt of het leert. Op die manier zorgen we – in het belang van het kind – voor een goede communicatie tussen ouders en opvangverstrekkers.

- **Omgeving**

De vergroening van de Vlaamse Rand wil ik verderzetten. Ik ga een structureel partnerschap aan met de minister van Omgeving om de open ruimte in onze regio te beschermen en te zorgen voor nog meer toegankelijk groen. Ik gebruik de middelen uit het Randfonds als hefboom voor grote projecten en aanvullend stimuleer ik met gerichte acties zowel lokale besturen en verenigingen als burgers en bedrijven om hun boompje bij te dragen.

- **Industrie**

In samenwerking met de collega-ministers van Industrie en Omgeving onderzoek ik hoe oude en vervuilde industriegronden in de randgemeenten een herbestemming kunnen krijgen als economische ontwikkeling, recreatieve groene buffergebieden of andere maatschappelijk zinvolle bestemmingen. Ik werk hierbij ook zoveel mogelijk samen met bedrijven en belangenverenigingen en breng zo allianties tot stand om deze gronden nieuw leven in te blazen.

- **Streekontwikkeling**

Ik wil de bovenlokale samenwerking in de Vlaamse Rand verder ondersteunen en het economische, culturele en toeristische potentieel van de verschillende streekidentiteiten aanboren. De IGS 'Zennevallei Hergist' geldt hierbij als inspirerend voorbeeld en we wensen dit pad verder te bewandelen. Ik treed hierbij in dialoog met de lokale besturen om eventuele samenwerkingen financieel te ondersteunen. De algemene beleidsvisie voor de Vlaamse Rand dient daarbij als leidraad voor mogelijke subsidiëringen.

OD 1.3: via transparante communicatie en periodieke evenementen delen we informatie met onze belanghebbenden en moedigen we hen aan tot expertise-uitwisseling

Relatiebeheer

Ook in de komende legislatuur blijf ik bouwen aan een constructieve relatie met de vele **belanghebbenden** van het Vlaamse Randbeleid. Met de jaarlijkse 'Stand van de Rand' en de inspiratiedagen Vlaamse Rand maak ik niet alleen de lokale besturen maar ook burgers, verenigingen, scholen, bedrijven en middenveld warm om mee de handen uit de mouwen te steken. Ik wil die evenementen nog meer als hefboom gebruiken om de bredere samenleving te activeren in de promotie van het Nederlands.

Communicatie

Duidelijke en wervende communicatie is cruciaal om de transversale samenwerking die noodzakelijk is voor de Vlaamse Rand te bevorderen. Daarom streef ik naar een

doordacht communicatiebeleid waarbij de verschillende communicatiekanalen een samenhangend geheel vormen.

Ik hecht veel belang aan beleidsinformatie die verder gaat dan de strikte regelgeving. Daarom moet er op de website over het beleidsveld Vlaamse Rand nog meer aandacht gaan naar **inspirerende acties en goede praktijkvoorbeelden**. Niet voor niets vormen die goede praktijken ook de hoofdmoot van de nieuwe beleidswijzer Vlaamse Rand. Door die beleidswijzer jaarlijks te actualiseren, zorgt mijn administratie voor een actueel en betrouwbaar hulpmiddel waarop lokale besturen en andere belanghebbenden steeds kunnen terugvallen.

Tot slot benadruk ik het belang van de **mediaspelers** in de Vlaamse Rand, namelijk de regionale zender Ring, het maandblad RandKrant en de gemeenschapskranten in de zes faciliteitengemeenten. Als mediapartners voor het Vlaamse Randbeleid zullen ze uiteraard een hoofdrol spelen in mijn communicatiebeleid. Deze mediaspelers bouwen mee aan de Vlaamse identiteit en versterken de lokale verankering. Ze promoten het Nederlands en bouwen tegelijk bruggen naar anderstalige inwoners. We willen vanzelfsprekend onze regionale zenders behouden maar betrachten wel een nauwere samenwerking tussen de diverse mediakanalen en bekijken een mogelijke bundeling van krachten en merken met als duidelijke doelstelling de versterking van de Vlaamse identiteit en het maximaal betrekken van anderstaligen op de Vlaamse gemeenschap. Ze moeten ook blijvend inzetten op de digitale aanwezigheid en bereikbaarheid van hun mediaplatformen.

OD 1.4: we moedigen wetenschappelijk onderbouwd beleid aan op alle bestuursniveaus door zelf wetenschappelijke kennis over de Rand op te bouwen en die op een laagdrempelige manier te ontsluiten

Data en informatie

De huidige, complexe samenleving vraagt om wetenschappelijk onderbouwd beleid. Ik moedig de lokale besturen van de Rand dan ook aan om maximaal gebruik te maken van de data en tools die de Vlaamse overheid hen ter beschikking stelt. Dankzij de **Gemeente-Stadsmonitor** van het Vlaams Agentschap Binnenlands Bestuur hebben ze toegang tot een permanent aanbod van lokale, beleidsrelevante statistieken. Samen met het verantwoordelijke projectteam waakt mijn administratie over het behoud van de mogelijkheden om zowel de 19 randgemeenten als de hele regio vlot te vergelijken met andere referentiepunten (Vlaams Gewest, centrumsteden, referentieregio's, ...).

Daarnaast breidt mijn administratie de website over het beleidsveld Vlaamse Rand uit met toegankelijke cijfers en duiding over de maatschappelijke realiteit in de regio (demografie, onderwijs, armoede, ...). Bezoekers die meer te weten willen komen over één van de thema's krijgen een selectie van relevante publicaties uit de databank van het **Documentatiecentrum Vlaamse Rand** aangeboden. Samen met BRIO blijft mijn administratie bovendien instaan voor de permanente actualisering van die databank.

Kennisopbouw en kennisdeling

De snelle evoluties en specifieke uitdagingen in de Vlaamse Rand maken van kennisopbouw en kennisdeling een noodzaak. Als trekker van de stuurgroep van het Documentatiecentrum Vlaamse Rand faciliteert mijn administratie samenwerking en uitwisseling tussen de kennispartners die data en onderzoek over de regio publiceren.

In de komende bestuursperiode maken de leden van die stuurgroep (team Vlaamse Rand, BRIO, provincie Vlaams-Brabant en vzw 'de Rand') verder werk van kennisopbouw om de maatschappelijke uitdagingen in de regio helder en objectief in kaart te brengen. De driejaarlijkse publicatie van de **toelichtingsnota** 'De Vlaamse Rand in cijfers' wordt

afgewisseld met nota's rond specifiekere thema's. Gezien de maatschappelijke impact van Brussel op de Vlaamse Rand ligt de focus daarbij op de analyse van de interactie tussen beide regio's.

Via de samenwerking met onderzoeksgroep BRIO schakel ik ook een academische partner in om de kennis over Brussel en de Vlaamse Rand te vergroten. Dat gebeurt met tweejaarlijkse focusthema's die specifieke beleidsrelevantie hebben. Om een zo kwaliteitsvol mogelijke output te bekomen, streef ik bij de bepaling van die thema's naar een complementair onderwerp voor Brussel en Vlaamse Rand. Het focusthema levert inspiratie voor de jaarlijkse studiedag (alternerend voor Brussel en Vlaamse Rand) en 8 **onderzoeksfiches** (4 over Brussel, 4 over de Vlaamse Rand) die de onderzoeksgroep elk jaar publiceert.

Taalbarometer

De Taalbarometer is een essentieel instrument om de **taalsituatie in de Vlaamse Rand** op te volgen in het licht van de sterke bevolkingstoename en de groeiende internationalisering. Ook in de volgende bestuursperiode blijft deze wetenschappelijk onderbouwde bevraging – die om de 5 jaar wordt uitgevoerd – het aangewezen middel om de vinger aan de pols te houden en de complexiteit van de actuele taalverhoudingen in de regio in beeld te houden. De resultaten van de Taalbarometer geven mee richting aan het Totaalplan Nederlands.

5.2. SD 2: WE ONDERSTEUNEN HET NEDERLANDSTALIGE KARAKTER VAN DE VLAAMSE RAND MET VZW 'DE RAND' ALS EERSTE PARTNER

Vzw 'de Rand' is een privaatrechtelijk extern verzelfstandigd agentschap (EVA) van de Vlaamse overheid dat bij decreet werd opgericht om het Nederlandstalige karakter van de Vlaamse Rand te ondersteunen. Vzw 'de Rand' ontvangt subsidies van de Vlaamse Gemeenschap en de provincie Vlaams-Brabant. Elke legislatuur sluiten vzw 'de Rand', de provincie Vlaams-Brabant en de Vlaamse Gemeenschap een **vijfjarige samenwerkingsovereenkomst** af.

Ik streef naar een **evenwichtige en realistische toekomstvisie** voor vzw 'de Rand'. Die moet haar grondslag vinden in een grondige evaluatie van de voorbije samenwerkingsovereenkomst, met focus op de kerntaken van de vzw.

OD 2.1: met haar eerstelijnswerking in de zes faciliteitengemeenten bevordert vzw 'de Rand' de gemeenschapsvorming in de Vlaamse Rand

Ik vraag vzw 'de Rand' om haar eerstelijnsopdracht verder te zetten en via haar **gemeenschapscentra** in de zes faciliteitengemeenten en Jezus-Eik te blijven inzetten op Nederlandstalig cultuur- en vormingsaanbod, gemeenschapsvormende activiteiten, leer- en oefenkansen Nederlands en ondersteuning van het verenigingsleven. De mogelijkheid die zich momenteel aandient voor extra infrastructuur in Drogenbos, laat ik verder onderzoeken.

De centra voorzien in een aanbod van culturele en gemeenschapsvormende activiteiten voor de Nederlandstaligen in de zes, waarbij anderstaligen uiteraard welkom zijn: we trekken nieuwkomers graag in een warm (en Nederlandstalig) bad. Ze organiseren ook specifieke initiatieven gericht op het verwelkomen en integreren van anderstaligen. Zo blijft vzw 'de Rand' taalstages, conversatiegroepen, praatcafés, theaterproducties voor wie Nederlands leert e.d. aanbieden in de centra. De aanwezigheid van het Vlaamse gemeenschapsleven ondersteunen in de faciliteitengemeenten blijft een belangrijke pijler in de dagelijkse werking. In samenspraak met vzw 'de Rand' zetten we in op een

modernisering van het aanbod en verhogen we de aantrekkingskracht van de centra bij jongeren.

Vzw 'de Rand' behoudt hoe dan ook in de faciliteitengemeenten (Wemmel en Sint-Genesius-Rode uitgezonderd) de regie van het **lokale jeugd- en/of sportbeleid**. Het is belangrijk dat dit beleid inspeelt op de specifieke gemeentelijke situatie en context.

OD 2.2: met haar tweedelijnswerking in de 19 gemeenten van de Vlaamse Rand ondersteunt vzw 'de Rand' lokale besturen, verenigingen en (socio)culturele organisaties op het vlak van taalpromotie

Ik dring erop aan dat vzw 'de Rand' als netwerkknooppunt voor taalpromotie in de Vlaamse Rand ook de regie op zich blijft nemen om ondersteuningsvragen rond **taalpromotie** te beantwoorden. De organisatie kan daarover afspraken maken met partners zoals PIN vzw, de centra voor volwassenenonderwijs en basiseducatie, en het provinciebestuur.

Goede werkafspraken met het Vlaams Agentschap Integratie en Inburgering en de cel Vlaams Karakter van de provincie Vlaams-Brabant blijven noodzakelijk om taalpromotie verder te ontwikkelen en dubbel werk te vermijden. Vzw 'de Rand' draagt bij aan een laagdrempelig aanbod van taallessen Nederlands en werkt daarvoor samen met het Agentschap Integratie en Inburgering. Ook voert vzw 'de Rand' samen met dat Agentschap en het provinciebestuur ieder jaar campagne om zoveel mogelijk anderstaligen toe te leiden naar een NT2-cursus.

Vzw 'de Rand' signaleert een stijgende vraag naar ondersteuning voor taalpromotie, leer- en oefenkansen Nederlands, gemeenschapsvorming en onthaalbeleid bij **lokale besturen**.

Ik volg vzw 'de Rand' ook in haar voornemen om nauwer samen te werken met de **Vlaamse agentschappen en koepelorganisaties** van verenigingen en zo nog meer de aandacht te vestigen op de specifieke situatie van de regio. Concrete projecten die uit die samenwerking voortvloeien, kunnen geïntegreerd worden in het coördinatieplatform Vlaamse Rand.

OD 2.3: vanuit haar opdracht rond taalpromotie ondersteunt vzw 'de Rand' de onderwijsverstrekkers in de regio op het vlak van taalbeleid, ouderbetrokkenheid en buitenschoolse oefenkansen Nederlands

In de vorige bestuursperiode gaf ik vzw 'de Rand' de opdracht om de **secundaire scholen** in de Vlaamse Rand te ondersteunen in hun omgang met de toenemende talendiversiteit. Ik zet in op een duurzame verankering van de ondersteunde projecten en evalueer de geboden ondersteuning. Bij een positieve evaluatie zal ik hun opdracht verlengen.

In samenspraak met vzw 'de Rand' bekijk ik op welke manier men ook het **basisonderwijs** kan ondersteunen rond dezelfde uitdaging.

Op basis van de evaluatie van die initiatieven zal ik in samenspraak met de minister bevoegd voor Onderwijs een **structurele toekomstvisie** uitwerken waarin de rol van het beleidsdomein Onderwijs en die van het Vlaamse Randbeleid scherp gesteld worden.

OD 2.4: vzw 'de Rand' werkt samen met de Vlaamse Gemeenschap om het Vlaamse Randbeleid te realiseren

Vanzelfsprekend blijft vzw 'de Rand' mijn belangrijkste bondgenoot om de doelstellingen van mijn beleid in de praktijk om te zetten. Het is dan ook logisch dat vzw 'de Rand' en mijn administratie informatie blijven uitwisselen en **nauw blijven samenwerken** aan

concrete beleidsinitiatieven zoals de Randuitcheques, de beleidswijzer Vlaamse Rand en de inspiratiedagen. Ook voor het nieuwe Totaalplan Nederlands zullen mijn administratie en vzw 'de Rand' de handen in elkaar slaan en wordt vzw 'de Rand' een cruciale partner.

In opdracht van de Vlaamse Gemeenschap blijft vzw 'de Rand' uiteraard ook de jaarlijkse **Gordel** organiseren: een massa-evenement dat niet alleen de gemeenschapsvorming en de sport- en cultuurparticipatie bevordert, maar tegelijk ook de unieke troeven én het Vlaamse karakter van de regio in de kijker zet bij het brede publiek. We vernieuwen het programma elk jaar, maar houden inhoudelijk vast aan de oorspronkelijke boodschap van de Gordel: de Rand is Vlaams. Voor de komende edities van de Gordel zet ik nog meer in op samenwerking met middenveldorganisaties en verenigingen. Toeleiding via jeugdwerk en scholen moet ervoor zorgen dat nog meer kinderen, jongeren en anderstaligen deelnemen aan het evenement. Ik zal ook blijven inspelen op moderne ontwikkelingen rond communicatie en participatie en op nieuwe sportdisciplines. Op die manier wil ik de aantrekkingskracht van dit evenement verhogen.

5.3. SD 3: DOOR TRANSVERSAAL SAMEN TE WERKEN MET ANDERE BELEIDSDOMEINEN EN PARTNERS ZORGEN WE VOOR EEN GEDRAGEN EN EFFECTIEF RANDBELEID

OD 3.1: met een 'Totaalplan Nederlands' sporen we zoveel mogelijk maatschappelijke actoren in de Vlaamse Rand aan het Nederlands te promoten

Het Nederlands is de taal die ons met elkaar verbindt en die ervoor zorgt dat we elkaar letterlijk en figuurlijk kunnen begrijpen. Een goede kennis van het Nederlands is een **basisvoorwaarde** om volwaardig deel uit te maken van onze Vlaamse samenleving en om de vele kansen die er in Vlaanderen zijn te kunnen verzilveren. We verwachten dan ook van eenieder die zich in de Vlaamse Rand vestigt de bereidheid om Nederlands te leren en het daadwerkelijk te spreken.

Met een **Totaalplan Nederlands** voor de Vlaamse Rand wil ik alle maatschappelijke actoren aansporen om die boodschap mee uit te dragen. Zowel middenveld, verenigingen, scholen, lokale besturen, bedrijven als ook gewone burgers hebben een rol te spelen in de versterking van het Nederlands. Iedereen kan op zijn eigen manier aandacht hebben én vragen voor het Nederlands als verbindende voertaal en als taal van kansen. We moeten als samenleving iedereen zoveel mogelijk oefenkansen Nederlands aanbieden en ik wil daarom iedereen mee in het bad trekken.

Ik gebruik mijn **steunbeleid** als hefboom om in alle geledingen van de samenleving de aandacht voor het Nederlands aan te wakkeren.

OD 3.2: in nauwe samenwerking met het beleidsdomein Omgeving vrijwaren we het groene en open karakter van de brede Vlaamse Rand

In een dichtbevolkte en centraal gelegen regio als de Vlaamse Rand zijn de ruimtelijke uitdagingen niet gering. Via een **structureel partnerschap** met mijn collega-minister bevoegd voor Omgeving en de betrokken administraties (Departement Omgeving, Agentschap Natuur en Bos, Vlaamse Landmaatschappij, ...) wil ik de ruimtelijke transformatie van de Rand in goede banen leiden, met bijzondere aandacht voor:

- Toegankelijke groen- en natuurgebieden

De Vlaamse Rand is en blijft een groene rand. **Groene parels** zoals het Colomapark, het Kasteelpark van Gaasbeek, het landgoed Drie Fonteinen, het domein Groenenberg

en de Nationale Plantentuin moeten we koesteren. We streven er naar een performant, gecentraliseerd beheer en voeren het renovatieplan van de Plantentuin verder uit.

Ik wil me niet beperken tot het groen dat er al is. Met een offensief beleid mik ik op **zowel groot- als kleinschalige initiatieven** die de Rand verder vergroenen: meer bomen, meer hagen, meer natuur. Door de projectoproep Groene Rand verder te zetten, zorg ik samen met de minister van Omgeving voor nog meer toegankelijk groen in de Rand. Ook voor bomen en bos in de Rand leg ik de ambities nog maar eens hoger: met wervende plantacties blijf ik lokale besturen, burgers, bedrijven en verenigingen stimuleren om hun boompje bij te dragen.

- **Versterking van de open ruimte**

We bouwen verder op de resultaten van de intergewestelijke studie 'Openruimtenetwerk in en rond Brussel', die een solide basis vormen voor een **duurzaam en samenhangend openruimtenetwerk** in de regio. We onderzoeken de piste van een opdrachtcentrale waarop lokale besturen en andere openruimtemakers uit de Rand een beroep kunnen doen voor ondersteuning bij projecten die het beschreven openruimtenetwerk helpen te versterken. Op die manier zorgen we ervoor dat lokale projecten passen in een groter, coherent geheel.

- **De omgeving rond infrastructuur in verandering**

Met het enorme investeringsproject '**Werken aan de Ring**' maakt Vlaanderen de Ring rond Brussel klaar voor de mobiliteit van morgen. Het verkeer wordt vlotter én veiliger. Maar het programma gaat over meer dan de R0 alleen. Het wil niet alleen de mobiliteit verbeteren, maar ook de multimodale bereikbaarheid verhogen én de leefbaarheid in en rond de Vlaamse Rand en Brussel bevorderen. Zo komen er bijvoorbeeld ook een pak fietssnelwegen bij. Ik volg de infrastructuurwerken en de initiatieven op het vlak van geluid, gezondheid, verkeersveiligheid en biodiversiteit mee op en laat mijn eigen beleidsinitiatieven daar zo goed mogelijk op aansluiten.

- **De economische ruimte, de bouwshift en kernontwikkeling**

De (her)ontwikkeling en opwaardering van economische gebieden is een belangrijke ruimtelijke transformatieopgave voor de Vlaamse Rand. Oude en vervuilde industriegronden moeten plaats maken voor nieuwe economische polen, recreatieve groene buffergebieden of andere maatschappelijk zinvolle bestemmingen. Ook met de bouwshift en kernontwikkeling moeten we verder aan de slag, als antwoord op de sterke demografische groei en de **stijgende nood aan voorzieningen** in de Vlaamse Rand. Door daarbij te werken met hefboomplekken, bieden we een richtinggevend raamwerk voor duurzame investeringen, ook van private spelers.

OD 3.3: met het coördinatieplatform Vlaamse Rand moedigen we transversale samenwerking rond prioritaire thema's binnen het Vlaamse Randbeleid aan

Het coördinatieplatform Vlaamse Rand stuurt aan op een **gecoördineerde aanpak van de uitdagingen in de Vlaamse Rand** door de samenwerking tussen vijf beleidsdomeinen te faciliteren, namelijk Onderwijs, Mobiliteit, Omgeving, Welzijn en Wonen. Ook in de komende bestuursperiode gebruik ik het platform als instrument om alle leden van de Vlaamse en federale regering ertoe aan te manen hun verantwoordelijkheid te nemen voor onze regio. Ik zie deze beleidsdomeinen dan ook als vijf prioritaire werven waar ik mijn transversale rol als minister bevoegd voor de Vlaamse Rand wil uitspelen om tot bijkomende investeringen en initiatieven te komen.

Ik wil de impact en de samenwerking binnen het coördinatieplatform natuurlijk niet beperken tot enkel de domeinen Onderwijs, Mobiliteit, Omgeving, Welzijn en Wonen. Ik blijf ruimte maken voor **andere thema's met een belangrijke impact** op de Vlaamse Rand en zorg voor nog meer kruisbestuiving tussen de verschillende diensten van de Vlaamse overheid

De werkwijze van het coördinatieplatform zoals die in 2023 werd bijgestuurd, zet ik verder. Zo wordt het coördinatieplatform steeds meer een echte hefboom voor **transversale projecten** die ook in aanmerking kunnen komen voor financiering via het Vlaamse Randfonds. Ik bekijk samen met mijn administratie welke bijkomende thematieken en fiches er toegevoegd kunnen worden om de samenwerkingsgeest blijvend te verankeren.

Een nieuwe prioriteit die ik binnen het coördinatieplatform naar voren schuif, is de aandacht voor het **Nederlands**. Vanuit alle Vlaamse bevoegdheden moet het signaal komen dat kennis van het Nederlands cruciaal is en onmisbaar. Zoals aangegeven, zullen we vaker taalintegratievoorwaarden koppelen aan sociale dienstverlening zoals kinderopvang of de lokale besturen inspireren om de uitkering van het leefloon te koppelen aan taalintegratievoorwaarden. Vanzelfsprekend speelt mijn Totaalplan Nederlands hier ook een grote rol in.

- **Onderwijs**

Het belang van onderwijs, in het bijzonder in de zeer diverse Vlaamse Rand, staat buiten kijf. We moeten elk talent ontwikkelen om de toekomst van Vlaanderen te verzekeren. Ik blijf er dan ook over waken dat er geïnvesteerd wordt in schoolinfrastructuur, zodat er voldoende **capaciteit** is voor de vele kinderen en jongeren die in de Vlaamse Rand wonen. De resultaten van de nieuwe capaciteitsmonitor – die in 2025 worden verwacht – zullen duidelijk maken waar de noden het hoogst zijn.

Die extra plaatsen moeten in de eerste plaats ten goede komen aan wie in de Vlaamse Rand woont. Daarom maakte de vorige Vlaamse Regering het mogelijk om in onze regio een **voorrangsregeling** te hanteren bij schoolinschrijvingen.

In een Vlaamse Rand met verschillende talen en achtergronden is de kennis van het Nederlands cruciaal. Ook binnen het onderwijs moet die boodschap centraal staan. Het versterken van de **Nederlandse taalvaardigheid** bij de schoolgaande jeugd blijft dan ook een prioriteit en ik ondersteun de algemene initiatieven die mijn collega-minister bevoegd voor Onderwijs hierrond neemt. Recente instrumenten zoals de KOALA-taalscreening bij kleuters en de nieuwe 'Vlaamse toetsen' zijn van grote waarde om de taalvaardigheid van leerlingen in kaart te brengen. Ik wil scholen ten volle stimuleren om de aandacht voor taalvaardigheid centraal te stellen in hun werking, maar benadruk tegelijk de ouderlijke verantwoordelijkheid. Om die reden krijgt vzw 'de Rand' de opdracht om de scholen in de Rand te blijven ondersteunen op het vlak van taalbeleid, ouderbetrokkenheid en oefenkansen Nederlands (zie OD 2.3).

Ook binnen het Totaalplan Nederlands dat ik voor de Vlaamse Rand vooropstel, zie ik een belangrijke rol weggelegd voor het onderwijs. Samen met mijn collega-minister bevoegd voor Onderwijs zorg ik voor zoveel mogelijk lessen en oefenkansen Nederlands in de regio.

- **Mobiliteit**

De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken investeert via De Werkvennootschap ook de komende periode verder in grote projecten. Voor de Vlaamse Rand gaat het onder meer om het historische programma **Werken aan de Ring**, waaronder de herinrichting van de Ring rond Brussel (R0) (Noord, Oost en

West/Zuid), de uitbouw van hoogwaardig openbaar vervoer (Brabantnet), alsook verschillende fietssnelwegen en Hoppinpunten.

Binnen het programma Werken aan de Ring gaan de middelen onder meer naar projecten die in uitvoering zijn, zoals het DBFM-project 'complex R0-A201', de multimodale quick win ter hoogte van de nationale luchthaven in Zaventem en het Viaduct van Vilvoorde. Daarnaast gaat ook de herinrichting van de R0 Noord zone in uitvoering. De middelen zullen ook ingezet worden om minderhinder- en flankerende maatregelen te nemen, zoals investeren in bijkomende fietssnelwegen. Later in de legislatuur komen de andere zones R0 Noord, R0 Oost en A8 in Halle aan de beurt. Hetzelfde verhaal geldt voor de luchthaventram, waarvoor de omgevingsvergunningen verkregen werden.

Zo werkt de Vlaamse overheid gestaag verder aan de lang verwachte **mobiliteits- en leefbaarheidsoplossing** die de Vlaamse Rand, Vlaanderen en Brussel zo hard nodig hebben. Ik zal blijvend aandacht vragen voor de noden van de Vlaamse Rand om de filedruk te verlichten en eveneens focussen op de multimodaliteit voor het woon-werkverkeer.

We streven naar een structurele oplossing voor de geluidshinder en voor de rechtsonzekerheid die vandaag op de **luchthaven van Zaventem** weegt. Het uitgangspunt is een billijke spreiding van lusten én lasten, zowel binnen de Vlaamse Rand als ten opzichte van het Brusselse Gewest. Dit bekomen we via een evenwichtige Vliegwet waarin routes worden vastgelegd volgens de principes van het historisch preferentieel baangebruik, van eerlijke spreiding (vermijden van concentratie boven bepaalde gebieden) en op basis van aeronautische principes van tegen de wind, binnen de geldende windnormen en rechtstreeks vliegen naar bestemming. We verzoenen de leefbaarheid van de regio met nieuwe groeikansen voor de luchthaven als economische motor voor heel Vlaanderen. In dat kader benadrukken we de voorwaarden zoals bepaald in de omgevingsvergunning. Meer bepaald is het duidelijk dat de effecten van het luchtverkeer een aanzienlijke impact hebben op de omgeving als het gaat over (nacht)lawaai en de luchtkwaliteit. Er wordt een blijvend engagement verwacht van de exploitant om de geluidsimpact, luchtmissies en luchtkwaliteit met doorrekening van de gezondheids(economische) impact van de luchthaven op de betrokken omgeving te monitoren en waar nodig bij te sturen, rekening houdend met de wetenschappelijke kennis en technologische vooruitgang. Dat wordt nauw opgevolgd en geëvalueerd door een monitoringscommissie.

- **Welzijn**

We blijven het autonoom provinciebedrijf Vlabinvest ondersteunen om de **achterstand aan welzijns- en gezondheidszorgaanbod** in Vlaams-Brabant verder weg te werken. Decretaal is er een voorrangregeling voor initiatieven in de Vlaamse Rand ingeschreven.

Samen met Vlabinvest wil ik een stevig antwoord bieden op de blijvende achterstand door het inrichten van **regionale zorgcampussen** waar zorgpartners hun aanbod kunnen uitbreiden. Aanvullend zal ik het Randfonds aanwenden als hefboom om lokaal initiatieven van de grond te krijgen.

In samenwerking met de minister van Welzijn blijf ik zoeken naar meer investeringen in **jeugdwelzijnsvoorzieningen** om ook hier de historische achterstand weg te werken.

Inwoners van de Rand kunnen nog altijd niet zeker zijn van **spoedhulpverlening in hun eigen taal** door nalatigheid van de Brusselse ziekenhuizen. Deze situatie is ondraaglijk en onaanvaardbaar. In samenwerking met mijn collega-minister bevoegd voor Brussel onderzoek ik hoe de Vlaamse Overheid getroffen burgers op elke mogelijke manier kan ondersteunen in het vrijwaren van dit basisrecht. Indien iedere tastbare vooruitgang achterwege blijft en de taalrechten stelselmatig geschonden worden, onderzoek ik alle mogelijke middelen die vanuit de Vlaamse regering hiertegen ondernomen kunnen worden.

- **Wonen (Wonen in Eigen Streek)**

Ook op het vlak van wonen is extra ondersteuning nodig, zodat wonen in de Rand betaalbaar blijft voor wie een band heeft met de streek. Ik blijf daarbij inzetten op de toepassing van het **nieuwe WIES-decreet** van 2023. WIES-gemeenten kunnen nu echt aan de slag met dit instrument om de minder kapitaalkrachtige, plaatselijke bevolking te helpen bij het verwerven van een eigen woning. Zij beslissen zelf om via een gemeentelijk reglement in te stappen in het nieuwe WIES-systeem. Alle gemeenten van de Vlaamse Rand staan op de lijst van WIES-gemeenten, gelet op de hoge grond- en woningprijzen in onze regio. Ik gebruik het Vlaams Randfonds als hefboom om lokale besturen in de Rand te motiveren en te ondersteunen om in dit systeem te stappen.

Aansluitend blijf ik goed samenwerken met het autonoom provinciebedrijf **Vlabinvest** als het om wonen in de Vlaamse Rand gaat. Hun ondersteuning van lokale besturen rond WIES maakt hier deel van uit. Daarnaast zoek ik naar synergieën en opportuniteiten om jonge startende gezinnen een optimale kans te geven om hun leven in de Rand uit te bouwen. Samen met mijn collega-minister bevoegd voor Wonen onderzoek ik hoe we het woonbeleid voor die doelgroep kunnen versterken door de toegang tot de sociale wooninstrumenten koop en huur aan te passen aan de realiteit van de Vlaamse Rand, zodat deze ook voor hen optimaal worden opengesteld. Ik evalueer de mate waarin door de herinvulling van het instrument 'recht van voorkoop' voldoende mogelijkheden overeind blijven voor de woonactoren inzake grondbeleid.

- **Binnenlands Bestuur**

Samen met mijn collega bevoegd voor Bestuurszaken zal ik in het bijzonder toezien op de handhaving van de omzendbrief-Peeters over de toepassing van de taalwetgeving in de **faciliteitengemeenten**. Het standpunt van de Vlaamse Regering blijft consequent en duidelijk: inwoners van faciliteitengemeenten hebben het recht om in hun contacten met de gemeentebesturen in het Frans te worden bediend, maar zij moeten die vraag bij elk contact opnieuw herhalen. Elk systeem dat erop gericht is door middel van registers of bestanden de taalvoorkeur van inwoners te registreren met de bedoeling een automatische taalkeuze te maken, is ongrondwettig. Daarvan afwijken zou de voorrangstatus van het Nederlands in de faciliteitengemeenten afzwakken. De interpretatie van de omzendbrieven-Peeters en -Martens blijft dus aangehouden. We nemen een assertieve houding aan bij schendingen van de taalwetgeving en verzetten ons maximaal tegen elke poging om de Vlaamse interpretatie uit te hollen. We blijven daarbij pleiten voor een afschaffing van de taalfaciliteiten in de Rand. Ik neem de belangen van de faciliteitengemeenten ook ter harte door aan te sturen op fusiemogelijkheden om hun bestuurskracht op peil te houden.

VI. LIJST MET AFKORTINGEN

BRIO	Brussels Informatie-, Documentatie- en Onderzoekscentrum
DBFM	Design Build Finance Maintain
EU	Europese Unie
EVA	Extern verzelfstandigd agentschap
IGS	Intergemeentelijke Samenwerking
KOALA	Taalscreening kleuteronderwijs luistervaardigheid
NT2	Nederlands als Tweede Taal
OD	Operationele doelstelling
PIN vzw	Partners in Integratie vzw
R0	Ring rond Brussel
SD	Strategische doelstelling
Vlabinvest apb	Agentschap voor woon- en zorginfrastructuurbeleid voor Vlaams- Brabant – Autonoom provinciebedrijf
VUB	Vrije Universiteit Brussel
Vzw	Vereniging zonder winstoogmerk
WIES	Wonen in Eigen Streek

VII. REGELGEVINGSAGENDA

VIII. BIJLAGE: METADATA INDICATOREN

Benaming	Het aantal unieke organisaties dat een beroep doet op subsidies van het Vlaamse Randbeleid om een initiatief te nemen dat tegemoet komt aan de specifieke uitdagingen die de regio kenmerken
Soort indicator	Outputindicator
Berekeningswijze	We tellen het aantal unieke organisaties dat van onze subsidies gebruikmaakt op. Het gaat daarbij zowel om project-, werkings- als investeringssteun, die al dan niet in cofinanciering met andere Vlaamse beleidsdomeinen worden toegekend.
Bron	Het team Vlaamse Rand van het Agentschap Binnenlands Bestuur houdt de gegevens bij in een Exceltabel.
Meetfrequentie	Jaarlijks

Benaming	Het aantal aanvragen dat een subsidie krijgt toegekend vanuit het beleidsveld Vlaamse Rand voor een initiatief dat tegemoet komt aan de specifieke uitdagingen die de regio kenmerken
Soort indicator	Outputindicator
Berekeningswijze	We tellen het aantal aanvragen waaraan we een positief gevolg geven door er vanuit het Vlaamse Randbeleid een subsidie aan toe te kennen. Het gaat daarbij zowel om project- als investeringssteun, die al dan niet in cofinanciering met andere Vlaamse beleidsdomeinen worden toegekend.
Bron	Het team Vlaamse Rand van het Agentschap Binnenlands Bestuur houdt de gegevens bij in een Exceltabel.
Meetfrequentie	Jaarlijks